

НАРЕДБА № 17 ОТ 12 ДЕКЕМВРИ 2006 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯ "ДЕСЕНАТОР НА ТЕКСТИЛ"

В сила от 06.03.2007 г.

*Издадена от Министерството на образованието и науката
Обн. ДВ. бр.20 от 6 Март 2007г.*

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя Държавното образователно изискване (ДОИ) за придобиване на квалификация по професия 542010 "Десенатор на текстил" от област на образование "Производство и преработка" и професионално направление 542 "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия" съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение.

Чл. 2. Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия 542010 "Десенатор на текстил", съгласно приложението към тази наредба, определя изискванията за придобиване трета степен на професионална квалификация за специалностите:

1. 5420101 Компютърно проектиране и десениране на тъкани площни изделия
2. 5420102 Компютърно проектиране и десениране на плетени площни изделия.

Чл. 3. (1) Въз основа на ДОИ по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3 от Закона за професионалното образование и обучение се разработва учебен план и учебни програми за обучението по съответната специалност по чл. 2.

(2) Документацията по ал. 1 за професионално образование се разработва от Министерството на образованието и науката, а за професионално обучение - от обучаващата институция.

Раздел II. Съдържание на държавното образователно изискване

Чл. 4. (1) С ДОИ по чл. 1 се определя равнището на задължителната професионална подготовка в края на обучението по професията, което гарантира на обучаемия възможност за упражняване на професията "Десенатор на текстил".

(2) Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия "Десенатор на текстил" определя общата, отрасловата и специфичната задължителна професионална подготовка за професията, както и задължителната чуждоезикова подготовка по професията и избираемата подготовка.

(3) Съдържанието на всеки вид задължителна професионална подготовка по

ал. 2 включва:

1. необходимите професионални компетенции (знания, умения и професионално-личностни качества);
2. тематичните области, от които се формира съдържанието на учебните предмети/модули.

Чл. 5. С ДОИ по чл. 1 се определят и входящото образователно равнище, изискванията към здравословното състояние на кандидатите за обучение, профилът на професията, целите на обучението, оценяването по време и при завършване на обучението, удостоверяването на придобитата професионална квалификация, необходимата материална база.

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 1. Лицата, които са приети за обучение до учебната 2003/2004 г., включително по специалности и професии от професионално направление "Лека промишленост" от списъка на специалностите и професиите за професионалните училища на Министерството на образованието, науката и културата от 1993 година, се обучават и завършват обучението си по учебните планове и учебните програми, които са действали при постъпването им.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 17, т. 3 и във връзка с чл. 16, т. 7 от Закона за народната просвета.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в "Държавен вестник".

Приложение към чл. 2

Държавно образователно изискване за придобиване на квалификация по професията "Десенатор на текстил"

Професионално направление:	
----------------------------	--

542	Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия
-----	--

Наименование на професията:	
-----------------------------	--

542010	Десенатор на текстил
--------	----------------------

1. Входни характеристики

1.1. Степен на професионална квалификация и входящо образователно равнище

В табл. 1 са представени специалностите, включени в професията

"Десенатор на текстил" - трета степен на професионална квалификация съгласно списъка на професиите за професионално образование и обучение (2005 г.), както и входящото минимално образователно равнище за придобиване на съответната степен на професионална квалификация.

Таблица 1

Специалности	Степен на професионална квалификация	Входящо минимално образователно равнище
5420101 Компютърно проектиране и десениране на тъкани площни изделия	трета	завършено основно образование
5420102 Компютърно проектиране и десениране на плетени площни изделия	трета	завършено основно образование

1.2. Изисквания към здравословното състояние на кандидатите за обучение
Упражняването на професията "Десенатор на текстил" изисква, кандидатът за обучение да бъде физически годен и психически здрав, което се удостоверява с медицинско свидетелство.

2. Профил на професията

2.1. Дейности, предмети, средства на труда и професионални компетенции по специалности

Основните характеристики на профила на професията, диференцирани по специалности, са представени в табл. 2.

Таблица 2

Описание на трудовите дейности (задачи)	Предмети и средства на труда	Професионални компетенции		
		знания за:	умения за:	професионално-личностни качества
1	2	3	4	5
1. Специалност 5420101 "Компютърно проектиране и десениране на тъкани плоски изделия"				
1. Използва различни видове текстилни влакнести материали, нишки и прежди за производство на тъкани изделия с различно предназначение.	Багрени и небагрени памучни, вълнени и копринени влакна и нишки, ефектни прежди.	Видовете текстилни материали и техните физико-механични и химични свойства. Приложението на текстилните материали за изработване на тъкани с различно предназначение.	Разпознаване и правилно съхранение на материалите. Използване на текстилните материали в различните видове тъкачество в зависимост от техните свойства. Използване на текстилните материали за създаване на десени.	Памет, зрително усещане, наблюдателност, комбинативност, въображение, хрумвания, импровизации.
2. Работи с машините за предварителна подготовка на нишките за тъкане и с тъкачната техника.	Прежда, преждови тела, подготвителни машини, тъкачен стан, инструменти за обслужване на машините.	Технологичните особености на подготвителните процеси и процеса на тъкане. Принципно устройство, действието и мостриращите възможности на машините и механизмите.	Изготвя необходимите изчисления за зареждане на машините. Ползване на техническа документация.	Издръжливост на работа, концентрация на вниманието, технически усет и способности, търпение и упоритост, трудова дисциплина.
3. Работи с различни	Мостри от тъкани, мрежна	Структурните	Разпознаване на	Логическо мислене, памет,

видове сплитки за получаване на тъкани.	хартия, разноцветни моливи, компютър, специализиран софтуер.	характеристики на сплитките. Изобразяване на сплитките. Свойствата на тъканите в зависимост от сплитката. Приложението на тъканите с различни сплитки във вълненото, коприненото и памучното тъкачество. Ефектите, които се получават при фигуралното преплитане на основните и вътъчните нишки. Тенденциите в модата, свързани със строежа на тъканите. Последователност на работата със софтуер за изобразяване на строежа на тъканта. Терминология по професията на чужд език.	платовете. Характеристика на свойствата им в зависимост от сплитката и вида на материала. Изобразяване на сплитката върху мрежна хартия. Изготвяне на пълна тъкачна рисушка. Съчетаване на сплитки за получаване на ефекти по плата. Съчетаване на цветни основни и вътъчни нишки за получаване на десени. Работа със софтуер за изобразяване на строежа на тъканта. Разчитане и разбиране на чужд език на кратки текстове, свързани с конкретните трудови задачи.	зрително внимание. Умение за оформяне. Творческо мислене и въображение. Генериране на идеи. Хрумвания, импровизации, търпение, упоритост.
4. Проектира тъкани по различни методи.	Справочници, изчислителна техника, мрежна хартия,	Параметрите на нишки и тъкани и тяхното	Ползване на техническа и технологична документация.	Концентрация на вниманието, памет,

	моливи.	изчисляване.	Изчисляване на параметрите и съставяне на постановка на тъканите.	логическо мислене, планиране на дейностите при проектирането, усет за числа и математически способности, настойчивост.
5. Определя показателите за възпроизвеждане на тъкан.	Мостра, микроскоп, игла, линия, аналитична везна, мрежна хартия, сукомер, цветни моливи.	Технологична последователност при анализиране на мостри. Данните, които трябва да се получат при този анализ. Данните, които трябва да се изчислят въз основа на получените резултати от анализа.	Изпълнение на дейностите при анализа на мостра в правилна технологична последователност. Възпроизвеждане на тъканта върху мрежна хартия. Систематизиране на данните и изготвяне на технологична карта.	Концентрация на вниманието и наблюдателност. Планиране и организиране на дейността. Търпение и упоритост.
6. Изготвя проект за десен на тъканта.	Кадастрон, акварелни и темперни бои, цветна хартия за апликиране, моливи, четки, компютър, програми за рисуване, системи за проектиране и десениране	Съвместимост между принципите на дизайнерското проектиране и технологичното изпълнение. Принципите на стилизация и	Рисуване на предмети от натура, прави копия, работи по въображение с графична и живописна техника. Пресъздава същите теми с възможностите на	Наблюдателност, комбинативност, генериране на идеи, нестандартни решения, творческо мислене.

на тъкани.

орнаментика.
Видовете декоративна композиция и видовете повтор.
Съчетаването на цветовете.
Възможностите на специфичния софтуер за рисуване на десен.

декоративното рисуване чрез смесени техники, колажи, апликации.
Изграждане на цветове гами.
Съобразяване на декоративната композиция с изискванията на текстилното производство.
Прави връзка между спецификата на текстилния материал и художественото оформяне на десена.
Създаване на десени с помощта на компютър и специализиран софтуер.

7. Разработва проект за десен чрез фигурално преплитане на основните и вътъчните нишки.	Мрежна хартия, цветни моливи, компютър, специализиран софтуер.	Последователността при изготвяне на жакардова тъкачна рисунка. Видовете галировки и изобразяването им. Предварителните изчисления при изготвяне на тъкачна рисунка. Изготвяне на таблица за	Извършване на предварителни изчисления за изготвяне на жакардова тъкачна рисунка. Съставяне на жакардов патрон. Изобразяване на галировки. Съставяне на таблица за пробиване на жакардови	Генериране на идеи и нестандартни решения, пространствена представа и въображение, техническо и технологично мислене, умение за оформяне, хрумвания, импровизации, предприемчивост.
---	--	--	--	---

		пробиване на жакардови карти. Възможностите на специфичния софтуер за създаване на тъкачна рисунка.	карти. Създаване на десени с помощта на компютър и специализиран софтуер.	
8. Изработва мостри в различни сплитки, разцветки, фигури.	Преждови и нишкови тела, подготвителни машини, мострен тъкачен стан.	Зареждане на подготвителната и тъкачната техника за изработване на тъкан по проект.	Работи с подготвителна и тъкачна техника за получаване на тъкан по проект.	
9. Изготвя технологична карта за апретурната, багрилната и печатната обработка на тъканите.	Бланки, средства за изготвяне на технологична карта.	Апретурните операции за различните видове тъкани. Видовете багрила и печатни пасти, които се използват за вълнени, памучни и копринени тъкани. Предназначението и принципното устройство и действие на апаратите, машините и инсталациите, използвани при апретирането, багренето и печатането на тъканите.	Определяне и описване на последователността на технологичните операции при апретурата, багренето и печатането в зависимост от тъканта и десена. Посочване на използваните апарати и машини.	Логическо мислене, съобразителност, технически усет.
10. Разработва проект за печатна рисунка.	Паус, цветни моливи, апарат за снимане, сито, емулсия, печатни пасти, хелиограф. Компютър със специализиран софтуер.	Видовете рапорт. Видовете печат. Видовете печатни пасти - състав и приложение в зависимост от тъканта и печата. Видовете	Рапортиране на рисунката - ръчно и с компютър. Изработка на цветоотделки - ръчно и с	Усет, точност прецизност, технологична дисциплина, спазване култура на работното място.

		печатни форми и приложението им. Възможностите на софтуера за обработка на графика.	компютър.	
11. Оценява качествените показатели на готовата продукция.	Мостри, лабораторни уреди, изчислителна техника, стандарти.	Показателите на текстилните материали, определящи тяхното качество. Методиката за оценка на качествените показатели.	Работа с различни уреди и апарати за изпитване на текстилни изделия. Систематизиране на получените при изпитването резултати. Анализ на получените данни и определяне на качествата на изделието. Работа със стандарти.	Технически усет и способности. Точност и прецизност при работа. Способност за анализ и синтез.
12. Разработва собствена колекция.	Кадастрон, акварелни и темперни бои, цветна хартия за апликиране, моливи, четки, компютър, програми за рисуване, системи за проектиране и десениране на тъкани.	Последователността и методите при създаване и разработване на проекти за десени. Нормативните актове, свързани с дейността. Особеностите на пазара.	Проучване възможностите на пазара на труда. Създаване и разработване на проекти за десени. Изготвяне на оферти и ценообразуване. Пазарна реализация на колекцията.	Комуникативност, мотивираност, мобилност.
13. Изпълнява всички трудови задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Средства за обезопасяване на всяко работно място.	Здравословните и безопасни условия на труд в професионалното направление. Нормативите за	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд. Поддържане на ред и хигиена на работното	Лична отговорност, самоконтрол, работа в йерархическа подчиненост.

санитарно-хигиенните условия на труд.

място.

Спазване на правилата за пожарна безопасност.

Оказване на долекарска помощ.

2. Специалност 5420102 "Компютърно проектиране и десениране на плетени площни изделия"

1. Работи с основните видове текстилни материали за производство на плетени изделия.	Текстилни материали (влакна, прежди, плетени, тъкани и нетъкани платове) микроскопи, лупи, пинцети.	Видовете текстилни материали и техните физико-механични, химични и експлоатационни свойства.	Разпознаване на текстилните материали. Разчитане на схеми за получаване на материалите. Определяне параметрите на текстилните материали.	Памет, зрително усещане, устойчивост на вниманието, трудова дисциплина, адаптивност.
2. Работи с машини за предварителна подготовка на преждите за плетене.	Прежда, преждови тела, подготвителни машини, инструменти за обслужване на машините.	Технологични процеси при подготовка на преждите и нишките за плетене. Различните видове машини за подготовка на процеса плетене. Цел и същност на процесите. Принципно устройство и действие на машините.	Ползване на техническа и технологична документация. Избор на параметри и режим за правилно протичане на технологичния процес. Разпознаване и определяне на дефекти при подготвителните процеси.	Памет, зрително усещане, устойчивост на вниманието, трудова дисциплина, адаптивност.
3. Обслужва различни видове плетачни машини.	Преждови тела, плетачни машини.	Теоретически основи на плетачните технологии.	Обслужване на машините: пускане, спиране,	Памет, зрително усещане, устойчивост на вниманието,

	<p>Основни и спомагателни инструменти.</p>	<p>Устройство и действие на мостриращите механизми и системи на всички видове плетачни, трикотажни, чорапни и прошивоплетачни машини. Правилното манипулиране и обслужване на машините. Процесите на бримкообразуване. Видовете дефекти по плетивото, причини за поява и начини за отстраняване. Причинно-следствени връзки между суровина, технология и техника.</p>	<p>зареждане. Разпознаване на бримкообразуващите елементи. Разчитане на технологични схеми. Спазване на технологичен режим на работа. Предотвратяване дефекти по плетивото. Съблюдаване правилата за безопасно обслужване на машините, противопожарна охрана, хигиена и култура на работното място.</p>	<p>трудова дисциплина, адаптивност, творческо въображение. Самостоятелно технологично мислене (решаване на проблемно-познавателни задачи).</p>
<p>4. Работи с различни видове плетки за получаване на готови изделия.</p>	<p>Плетени текстилни материали, лупи, микроскопи, аналитични везни, калкулатори, сантиметрова линия.</p>	<p>Структурата на различните плетки, технологията на плетене, изобразяването им, свойствата и приложенията им.</p>	<p>Разпознаване на плетките, изобразяване, проектиране, определяне възможните начини за получаване. Разчитане на плетките по зададени схеми, възпроизвеждане на плетки</p>	<p>Памет, зрително усещане, устойчивост на вниманието, трудова дисциплина, адаптивност. Репродуктивно творческо мислене, точност, съобразителност,</p>

			по зададени мостри. Определяне дефекти по плетивата.	въображение и комбинативност.
5. Проектира различни видове плетки, според приложението им и ги изработва на съответните машини.	Плетени текстилни материали, плетачни машини и приспособления към тях. Милиметрова хартия, цветни моливи, калкулатор, линии и други.	Основни и производни плетки за различни видове мостриращи механизми. Техниката и технологията на проектиране на плетива по зададени параметри. Извличане на данни по дадени мостри, разчитане и създаване на техническа документация. Изчисления на основните параметри на плетивата.	Разчитане на схеми, анализиране на мостри за проектиране на плетива, за изчисляване параметрите на плетивата, за разчитане и създаване на техническа документация за изплитане на съответното плетиво. Анализ на дефекти по плетивото.	Памет, зрително усещане, устойчивост на вниманието, трудова дисциплина, адаптивност, логическо мислене, въображение, комбинативност, точност, технологична дисциплина.
6. Изготвя проект на декоративна композиция на плетивото.	Кадастрон, акварелни и темперни бои, цветна хартия за апликиране, моливи, четки, компютър, програми за рисуване, системи за проектиране и десениране на плетива.	Съвместимост между принципите на дизайнерското проектиране и технологичното изпълнение. Принципите на стилизация и орнаментика. Видовете декоративна композиция и видовете повтор.	Рисува предмети от натура, прави копия, работи по въображение с графична и живописна техника. Пресъздава същите теми с възможностите на декоративното рисуване чрез смесени техники, колажи, апликации. Изграждане на цветови	Наблюдателност, комбинативност, генериране на идеи, нестандартни решения, творческо мислене.

		Съчетаването на цветовете. Възможностите на специфичния софтуер за създаване на плетачна рисунка.	гами. Съобразяване на декоративната композиция с изискванията на текстилното производство. Връзка между спецификата на текстилния материал и художественото оформяне на десена. Създаване на десени с помощта на компютър и специализиран софтуер.	
7. Разработва проект за десен и плетиво.	Мрежна хартия, цветни моливи, компютър, специализиран софтуер.	Последователността при изготвяне на плетачна рисунка. Предварителните изчисления при изготвяне на плетачна рисунка. Методика за изготвяне на програма за изплитане на десена или плетивото върху съответна машина. Възможностите на специфичния софтуер за създаване на плетачна	Извършване на предварителни изчисления при изготвяне на плетачна рисунка. Съставяне на фигурен патрон. Изготвяне на програма за изплитане на десена или плетивото върху съответна машина. Създаване на плетачни рисунки с помощта на компютър и	Генериране на идеи и нестандартни решения, пространствена представа и въображение, техническо и технологично мислене, умение за оформяне, хрумвания, импровизации, предприемчивост.

		рисунок.	специализиран софтуер.	
8. Изготвя технологична карта за апретурната, багрилната и печатната обработка на плетивата.	Бланки, средства за изготвяне на технологичната карта.	Апретурните операции за различните видове плетки. Видовете багрила и печатни пасти, които се използват за плетки с различен суровинен състав. Предназначението и принципното устройство и действие на апаратите, машините и инсталациите, използвани при апретирането, багрено и печатането на плетивата.	Определяне и описване на последователността на технологичните операции при апретурата, багрено и печатането в зависимост от плетивото. Избор на използваните апарати и машини.	Логическо мислене, съобразителност, технически усет.
9. Разработва проект за десен чрез нанасяне на рисунката върху готово плетиво и го възпроизвежда.	Паус, цветни моливи, апарат за снимане, сито, емулсия, печатни пасти, хелиограф.	Видовете рапорт. Видовете печат. Видовете печатни пасти - състав и приложение, в зависимост от тъканта и печата. Видовете печатни форми и приложението им.	Рапортиране на рисунката. Изработка на цветоотделки.	Усет, точност, прецизност, технологична дисциплина, спазване култура на работното място.
10. Оценява качествените показатели на готовата продукция.	Мостри, лабораторни уреди, изчислителна техника, стандарти.	Показателите на текстилните материали, определящи тяхното качество. Методиката за оценка на качествените показатели.	Работа с различни уреди и апарати за изпитване на текстилни изделия. Систематизиране и обработка на получените	Технически усет и способности. Точност и прецизност при работа. Способност за анализ и

			при изпитването резултати. Анализ на получените данни и определяне на качествата на изделието. Работа със стандарти.	синтез.
11. Разработва собствена колекция.	Кадастрон, акварелни и темперни бои, цветна хартия за апликиране, моливи, четки, компютър, програми за рисуване, системи за проектиране и десениране на плетива.	Последователност и методи при създаване и разработване на проекти за десени и плетива. Нормативни актове, свързани с дейността. Особенности на пазара.	Проучване възможностите на пазара на труда. Създаване и разработване на проекти за десени и плетива. Изготвяне на оферти и ценообразуване. Пазарна реализация на колекцията.	Комуникативност, мотивираност, мобилност.
12. Изпълнява всички трудови задачи при спазване на изискванията за здравословни и безопасни условия на труд.	Средства за обезопасяване на всяко работно място.	Здравословните и безопасните условия на труд в професионалното направление. Нормативите за санитарно-хигиенните условия на труд.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд. Поддържане на ред и хигиена на работното място. Спазване на правилата за пожарна безопасност. Оказване на долекарска помощ.	Лична отговорност, самоконтрол, работа в йерархическа подчиненост.

2.2. Тенденции в развитието на професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

Производството на текстил и облекло ще продължи да се развива преобладаващо в малки и средни предприятия (МСП), в които ще бъдат внедрявани иновационни технологии и оборудване. За осигуряване устойчивото развитие на МСП се очакват по-добри закони, административни и данъчни условия; укрепване на инфраструктурата, поддържаща МСП, както и подобряване на достъпа до финансиране.

2.3. Възможности за професионална реализация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по професията "Десенатор на текстил" могат да постъпват на работа на длъжностите (професиите) от Националната класификация на професиите и длъжностите (НКПД, 2006 г.): 3119-3033 Технолог, художествено оформяне на текстилни плоски изделия, 7436-1005 Производител, килими, професиите от единични групи 7432 Тъкачи, плетачи и сродни на тях, 7431 Подготвителни на нишки/влакна, 8261 Машинни оператори в предачното производство, 8262 Машинни оператори в тъкачното производство и други, както и допълнени при актуализиране на НКПД.

2.4. Възможност за повишаване на професионалната квалификация

Придобилите трета степен на професионална квалификация по дадена специалност от професията "Десенатор на текстил" - трета степен на професионална квалификация, могат да се обучават по друга специалност от професията, както и по друга професия от професионалното направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия", като обучението по общата задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления и от отрасловата задължителна професионална подготовка - единна за професионалното направление в съответствие с ДОО за придобиване на квалификация по професии, се зачита.

След придобиване на трета степен на професионална квалификация по дадена специалност обучаваният може да повишава квалификацията си чрез:

- обучение в курсове и семинари, организирани от ВУЗ, обучаващи организации и фирми - производители на материали, машини и други средства на труда, свързани с професията;
- участие в работни срещи, конференции и други прояви в професионалната област.

3. Цели на обучението

Основна цел на обучението е подготовка на кадрите за реализацията по придобитата специалност в производството на текстил, облекло, обувки и кожени изделия.

3.1. Подцели за формиране на ключови компетенции при обучението по общата задължителна професионална подготовка, единна за всички професионални направления

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага основните правила за здравословни и безопасни условия на труд;
- познава и използва личните предпазни средства; знае възможните опасни ситуации в процеса на трудовата си дейност, реагира правилно и своевременно на проблема, като не застрашава живота и здравето - своя и на околните;
- умее да формулира проблеми и задачи; анализира и прави оценка на извършената работа; умее да води професионален разговор; умее да формулира писмено информация, засягаща професионалната област;

- разпределя задачите между членовете на екипа според квалификацията им; съдейства и търси отговорност на членовете на екипа; разбира собствената си роля в производството; отнася се с чувство на отговорност при изпълнение на възложената задача; съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си;

- познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда; познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата; разбира договорните отношения между работодател и работещ;

- знае общите правила за работа с компютър; умее да ползва специализирани програмни продукти, осъществява кратка комуникация на чужд език.

3.2. Подцели за формиране на базисни компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по отрасловата задължителна професионална подготовка, единна за всички професии от професионално направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

След завършване на обучението по професията обучаваният трябва да:

- знае и прилага изискванията за здравословни и безопасни условия на труд в производството на текстил;

- познава основните суровини и материали в производството на текстил и облекло, технологичното им предназначение;

- познава основните процеси, машините и съоръженията в производството на текстил и облекло, знае правилата за транспорт и съхранение на суровини и готови продукти;

- познава и използва стандартизирани и унифицирани разходно-нормативни документи за производството на изделията; оперира с офис-техниката на работното си място;

- познава организацията на фирмата и правомощията (йерархията) на длъжностните лица.

3.3. Подцели за формиране на специфични компетенции за изпълнение на дейностите от "Профила на професията" при обучението по специфичната за професията и специалността задължителна професионална подготовка

3.3.1. Специалност 540101 "Компютърно проектиране и десениране на тъкани площни изделия"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да създава проекти на десени чрез фигурално преплитане на основните и вътъчните нишки или чрез нанасяне на рисунка върху готов плат и да възпроизвежда десените, като:

- прилага усвоените знания и умения по ЗБУТ при обслужване на машините;

- познава основните текстилни суровини, техните свойства, приложение и възможности за създаване на ефекти по тъканта;

- разработва текстилна рисунка, като я съобразява с вида на материала, предназначението на тъканта и модните тенденции;

- прилага различните видове сплитки за създаване на десени чрез фигурално и цветово преплитане на нишките;

- проектира жакардов десен и жакардова тъкачна рисунка;

- използва САД системи за проектиране и десениране на тъкани;

- познава особеностите на апретурната обработка и цветовото оформление на тъканите чрез багрене и печатане;

- прилага усвоените знания и умения за правилна организация на работното място и време.

3.3.2. Специалност 5420102 "Компютърно проектиране и десениране на плетени площни изделия"

След завършване на обучението по специалността обучаваният трябва да умее да създава проект за десен и технологично да изпълнява проекта за получаване на плетено площно изделие, като:

- прилага усвоените знания и умения за здравословни и безопасни условия на труд при обслужване на машините;
- познава основните текстилни суровини, техните свойства и приложението им в плетачното производство;
- разработва текстилна рисунка, като я съобразява с вида на материала, предназначението на плетивото и модните тенденции;
- познава и прилага теоретичните основи на технологичните процеси в плетачното производство;
- познава принципното устройство и действие на плетачните машини и мостриращите им възможности;
- познава различните видове плетки, строежа на плетивата, техните свойства и приложението им;
- използва САD системи за проектиране и десениране на плетива;
- познава и прилага изискванията за качествен и технически контрол;
- анализира условията за работа и съобразно тях извършва необходимите дейности;
- прилага усвоените знания за правилно организиране на работно място и време.

4. Съдържание на обучението

Обучението по задължителната професионална подготовка, включващо теория и практика на професията, се регламентира с учебен план и учебни програми, които се разработват на базата на ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Десенатор на текстил" - трета степен на професионална квалификация.

Съдържанието на обучението по професията "Десенатор на текстил" - трета степен на професионална квалификация, е представено в табл. 3.

Таблица 3

Съдържание на обучението	
Професионални компетенции	Тематични области
1	2
Обща задължителна професионална подготовка - единна за всички професионални направления	
1. Знае и прилага основните правила за безопасна работа на работното място, не замърсява с работата си околната среда	Правила и инструкции за безопасна работа; Противопожарна охрана; Екологична култура; Долекарска помощ; Вредности и професионални заболявания.
2. Осъществява ефективни комуникации при изпълнение на трудовата си дейност в работен екип -	Видове общуване; Принципи на деловото общуване; Правила за водене на делова

умее да формулира проблеми, да задава въпроси, да прави отчет за извършената работа	кореспонденция
3. Участва при разпределяне на задачите, съдейства и търси помощ от членовете на екипа, отнася се с чувство за отговорност при изпълнение на задачата, която му е възложена; Разбира своята роля в производството и съзнава необходимостта от повишаване на квалификацията си	Организация на трудовия процес. Групово трудово поведение. Мотивация и мотивационни процеси. Управление на персонала: - определяне потребностите от персонал; - подбор, назначаване, освобождаване; - организиране на трудовия процес; - оценяване и заплащане на труда.
4. Познава пазарните отношения, мястото и ролята в тях на отделните лица, фирмите, институциите и държавата	Обекти и субекти на пазара. Икономически процеси, явления и отношения; Стопанско устройство на обществото; Документи и документооборот.
5. Познава правата и задълженията си като участник в трудовия процес съгласно Кодекса на труда, разбира договорните отношения между работодател и работник	Трудово-правно законодателство; Трудово-правни отношения в производственото звено (предприятието); Нормиране на труда; Заплащане на труда; Длъжностна характеристика; Структура на фирмата.
6. Знае общите правила за работа с компютър и умее да ползва програмни продукти	Конфигурация на компютъра; Устройства за въвеждане и съхраняване на данни; Намиране и съхраняване на информация; Работа с програмни продукти за създаване на елементарни документи; Съвременни технологии.
7. Умее да използва професионална терминология на чужд език (ниво А1 - А2 според общата европейска рамка за владеене на чужди езици)	Комуникативна компетентност при използването на ограничен набор от предвидими и елементарни езикови средства - елементарни думи и изрази, свързани с професионалните задачи, и тяхното

просто комбинирание.

Отраслова задължителна професионална подготовка - единна за всички професии от професионалното направление "Производство на текстил, облекло, обувки и кожени изделия"

8. Познава организацията на предприятието и правомощията на длъжностните лица	Нормативни документи в производството; Организация на работното място.
9. Познава и спазва технологичната дисциплина при изпълнение на технологичните операции	Видове технологични процеси; Видове машини, апарати и съоръжения;
10. Умее да разчита технологична документация	Условни означения в технологичните документи; Видове техническа и технологична документация.
11. Познава основните процеси, машини, апарати, съоръжения и инсталации в производството на плетени платове	Основни процеси при производството на плетени изделия; Устройство на машини, апарати и съоръжения в производството на плетени изделия.

Специфична за професията "Десенатор на текстил"

Специалност 5420101 "Компютърно проектиране и десениране на тъкани площни изделия"

1. Познава и работи с основните видове текстилни влакнести материали, нишки и прежди за производство на тъкани изделия	Класификация на текстилните материали. Строеж, свойства и приложение на текстилните материали.
2. Познава технологията на тъкачното производство и техническите възможности на машините	Цел, същност и особености на процесите за подготовка на основните и вътъчните нишки за тъкане и на процеса тъкане; Устройство, действие, особености и мостриращи възможности на тъкачната техника.
3. Познава различните видове сплитки и приложението им за получаване на различни десени	Характеристика, елементи и параметри на сплитките; Получаване на сплитките; Изобразяване на сплитките и съставяне на пълна технологична рисунка; Свойства и приложение на тъканите, изработени в различни сплитки.

4. Изчислява параметрите на строежа на тъканите и съставя тъкачни постановки	Изчисления за тъкачните материали; Проектиране на единични тъкани по метода на подобие и по метода на анализа; Теоретични методи за проектиране; Съставяне на постановки за тъкани; Методи за проектиране на тъкани по зададени свойства.
5. Изготвя текстилна рисунка в зависимост от предназначението на тъканта	Композиция на текстилната рисунка - текстилен орнамент, съдържание на десена, основни композиционни принципи, последователност и етапи на композирането; Особености на текстилната рисунка.
6. Проектира нищелкови и жакардови десени	Пълна технологична рисунка на нищелкови тъкани; Предварителни изчисления и съставяне на жакардова тъкачна рисунка; Изобразяване на галировки; Съставяне на таблица за пробиване на жакардови карти.
7. Познава особеностите на апретурната, багрилна и печатна обработка на тъканите	Апретурни операции за различните видове тъкани; Видове багрила и печатни пасти и тяхното приложение; Предназначение и принципно устройство и действие на апаратите, машините и инсталациите, използвани в апретурно-багрилното и печатно производство.
8. Използва CAD системи за компютърно проектиране и десениране на тъкани изделия	Методи за проектиране и десениране на тъкани чрез използване на специализирани програми.
9. Оценява качествените показатели на текстилните суровини и на готовата тъкан	Изпитване на влакнести материали и полуфабрикати; Изпитване на нишковидни текстилни изделия; Изпитване на площни текстилни изделия и окачествяване.

Специалност 5420102 "Компютърно проектиране и десениране на плетени площни изделия"

10. Познава и работи с основните видове текстилни и влакнести материали за производство на плетени изделия	Строеж и структура на влакнените материали; Начини на получаване; свойства и приложения на текстилните влакнести материали; Техники и технологии за получаване на текстилни площни изделия; Строеж, свойства и приложения на текстилните площни изделия.
11. Познава и обслужва машините за предварителна подготовка на преждите за плетене	Преждови тела; Цел и същност на подготвителните процеси; Устройство и принцип на действие на подготвителните машини; Тенденции в развитието на подготвителните машини.
12. Изчислява параметрите на проектираната плетка и съставя програма за изработването ѝ анализа;	Изчисления на материалите за плетене; Проектиране на плетки - теоретично и по метода на Съставяне на постановки за плетки при зададено предназначение.
13. Познава и изработва плетки	Характеристика и строеж на плетивата; Начини на получаване на плетивата; Начини на изобразяване на плетивата; Свойства и приложения на плетивата.
14. Познава, проектира и изработва плетива	Характеристика и строеж на основните видове плетки; Изчисление и проектиране на познати и проектирани плетки; Устройство и действие на мостриращите механизми; Технологични карти на мостриращите приспособления.
15. Изготвя текстилна рисунка в зависимост от предназначението на плетивото	Композиция на текстилната рисунка - текстилен орнамент, съдържание на десена, основни композиционни принципи, последователност и етапи на композирането;

5. Система за оценяване и удостоверяване

Знанията, уменията и професионално-личностните качества се оценяват според степента на постигане на поставените цели и подцели на обучението.

Оценяването се извършва на три нива - входящо, междинно и изходно.

Оценките от проверките се изчисляват по шестобална система.

Входящото образователно равнище за обучаван без професионална квалификация се удостоверява чрез свидетелство за завършено основно образование.

Входящото равнище при повишаване на квалификацията или при преквалификация се удостоверява със свидетелство за професионална квалификация или удостоверение за професионално обучение.

5.1. Оценяване на междинно ниво

5.1.1. По теория:

Слаб 2 - Обучаваният не е осмислил основни понятия, не умее да ги дефинира, не е усвоил основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

Среден 3 - Обучаваният е осмислил основни понятия, умее да ги дефинира и с тяхна помощ описва основни факти, процеси, явления, закони и зависимости;

Добър 4 - Обучаваният разбира, обяснява и сравнява факти, методи, схеми, зависимости и други;

Много добър 5 - Обучаваният умее да прилага усвоените знания в познати ситуации;

Отличен 6 - Обучаваният умее да прилага усвоените знания в нови ситуации; прави анализи, оценки и сравнения на процеси, явления, технологии по предварително зададени критерии.

5.1.2. По практика:

Слаб 2 - Обучаваният не умее да прилага усвоени знания при изпълнение на практическо задание по предварително дадени указания, не спазва правилата за безопасен труд;

Среден 3 - Обучаваният изпълнява отделни операции в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Добър 4 - Обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация по предварително дадени указания, спазвайки правилата за безопасен труд;

Много добър 5 - Обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в позната ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд;

Отличен 6 - Обучаваният осмисля и изпълнява практическа задача в нова ситуация самостоятелно, спазвайки правилата за безопасен труд; подбира сам методи, суровини и материали; оценява качеството на работата си.

5.1.3. При оценяване на обучение, организирано на модулен принцип, се разработва система за оценяване, която включва:

- описание на професионалните компетенции, които ще бъдат проверявани при всяко изпитване;

- определяне на минималния брой точки, при който обучаваният се счита за издържал (обучаваният е овладял минималните знания и умения, необходими да продължи обучението);

- определяне на критерии за оценяване на всяка задача в изпитването;

- въвеждане на коефициент на тежест за всяка изпитна процедура при оформяне на окончателната оценка;

- задаване на формула (скала) за изчисляване на оценката по шестобалната

система.

5.1.4. Инструменти за оценяване - тест, практическо задание, устно и писмено изпитване, практически задачи и други. Разработват се в съответствие с научните изисквания за всеки от тях. Степента на трудност на конкретните въпроси, задачи, задания и други трябва да е съобразена с равнището на професионални компетенции, зададено в т. 3 на "Цели на обучението".

5.2. Оценяване на изхода от обучението

Изпитите за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Десенатор на текстил" са два - по теория и по практика на професията, и се провеждат по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката.

5.2.1. Изпит по теория на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 4.

Таблица 4

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Изпълнение на общи и специфични трудови дейности при десениране на площни изделия	Знания за текстилните материали и приложението им; Знания за изискванията при разработване на декоративна композиция; Знания за строежа на площните изделия и възможностите за десениране; Знания за разработването на пълна технологична рисунка и изобразяването ѝ; Знания за проектирането на площни изделия; Знания за апретурната, багрилна и печатна обработка; Знания за технологията и техническите възможности на машините; Знания за показателите, определящи качеството на изделията и методите за оценка.	70
2. Икономически и трудово-правни знания и умения	Знания за общите принципи на трудовото законодателство; Знания за основните	10

	принципи при формите и системите на заплащане на труда.	
3. Работа с компютър	Основни умения за работа с компютър; Знания и умения за работа с графични програми; Знания и умения за работа със специализиран софтуер при проектирането и десенирането на площните изделия.	10
4. Чужд език	Знания и умения за работа с компютър и ползване на програмни продукти; Знания, позволяващи кратка комуникация на чужд език.	10
	Общо	100

5.2.2. Изпит по практика на професията

Критериите за оценяване са формулирани като обобщение на подцелите от "Цели на обучението". Показателите за оценяване отразяват степента на постигане на подцелите. По време на изпита обучаваните се поставят при еднакви предварително известни условия и им се дават указания за работа.

Критериите и показателите за оценяване, както и тежестта им в общата оценка, са представени в табл. 5.

Таблица 5

Критерии	Показатели	Тежест (%)
1. Спазване на изискванията за безопасност, охрана на труда и организация на работното място	Не застрашава живота и здравето - своя и на околните, при изпълнение на изпитното задание; Умее безопасно да работи с машините в производствения цех и на работното място; Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, дефинира и спазва предписания за своевременна реакция; Умее да оказва помощ на пострадал при авария в производствения цех (при пожар, наранявания и др.); Спазва изискванията да не замърсява околната среда при изпълнение на изпитното	10

	задание.	
2. Изпълнение на съответните операции	Спазва технологичната последователност при изпълнение на операциите; Избира подходящ инструментариум; Правилно организира работното си място.	20
3. Качество на готовия проект	Точност (съответствие) между зададени данни и проектиран десен; Дизайн на проекта - оригиналност на идеята; Техника на изпълнение; Подбор на подходящ вариант.	45
4. Използване на специализиран софтуер за изпълнение на изпитното задание	Познаване на програмния продукт; Техника на презентиране; Познаване на професионалната терминология на чужд език.	10
5. Самостоятелност при намиране на информация, ползване на програмни продукти и изпълнение на съответните операции	Степен на самостоятелност при намиране на информация за изпълнение на изпитното задание	15
	Общо	100

5.3. Удостоверяване на професионалното образование и обучение

Документът, с който се удостоверява придобита трета степен на професионална квалификация по професията "Десенатор на текстил", е свидетелство за професионална квалификация.

При обучение по част от професията обучаваният може да получи удостоверение за професионално обучение.

Съдържанието на документите се определя съгласно ДООИ за документите за системата на народната просвета (ДВ, бр. 41 от 2003 г.) и ДООИ за придобиване на квалификация по професията "Десенатор на текстил" - трета степен на професионална квалификация.

6. Изисквания за материалната база

Обучението по теория се осъществява в учебни кабинети, а по практика - в учебни работилници или базови обекти (предприятия) при предварително сключени договори.

6.1. Учебен кабинет

6.1.1. Основно оборудване - учебни маси, столове, учебна дъска, маса за изработване на проекти, технически средства и аудио-визуална техника (диапроектор, шрайбпроектор и др.), компютри с САД система за проектиране и десениране на текстилни площни изделия.

6.1.2. Помощно оборудване - тебешир, моливи за чертане, милиметрова хартия, кош за отпадъци.

6.2. Учебна работилница

Учебните работилници трябва да бъдат оборудвани с машини и съоръжения, както и със съответни помагала съобразно усвояваната професия и специалности. Учебните работилници трябва да осигуряват работни места за всички обучаеми, както и едно работно място за обучаващия.

6.2.1. Основно оборудване:

6.2.1.1. За десениране на плетени изделия - шкафове или хранилище за съхраняване на преждите, бобиниращи машини, плетачни машини, шевни машини, кройчна и гладачна маса, ютия, електрическа ножица за кроене, шендер за окачване на готовите изделия.

6.2.1.2. За десениране на тъкани изделия - шкафове или хранилища за съхраняване на преждите, бобинираща машина, сновилна машина, тъкачни машини, маси за печатане, стативи за рисуване.

6.2.2. Помощно оборудване - ножица, възловръзващи и вдвечни приспособления, резервни части за тъкачните, плетачните и шевните машини, спомагателни приспособления към плетачни и шевни машини, багрила и печатни пасти.

6.2.3. Инструменти - отвертка, клещи, пинцета, ножица, приспособление за вдяване на конец, приспособления за разшиване и за ръчно прорязване.

6.3. Материалната база трябва да бъде в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове на Министерството на образованието и науката, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на вътрешните работи, Министерството на здравеопазването, отрасловите министерства и съответните български стандарти.

Нормативните изисквания към учебната работилница са в съответствие с дейностите, които ще се извършват в нея, с видовете технологични процеси, с ергономичните, естетическите изисквания и методическите указания.

7. Изисквания към обучаващите

7.1. По теория:

Право да преподават теория по отделните специалности имат лица с висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" по съответната специалност.

7.2. По практика:

Право да преподават практика по отделните специалности имат лица с висше образование на образователно-квалификационна степен "магистър" или "бакалавър" със съответната специалност, както и преподаватели по практика по съответната специалност.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс по нови технологии и материали за актуализиране на професионалните им знания и умения.

8. Процедури за преглед и актуализиране на ДООИ:

- апробиране на ДООИ в обучаващи институции;
- текущ мониторинг на дейностите, свързани с внедряване на ДООИ;
- ежегоден анализ на резултатите и промени при доказана необходимост.